

Басиста Ірина Володимирівна,
*професор кафедри кримінально-правових дисциплін та
оперативно-розшукової діяльності Прикарпатського факультету
Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук,
доцент*

ВІДХІД ВІД ЗАСТАРІЛОЇ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ ЯК ШЛЯХ ДО ЕФЕКТИВНИХ РЕФОРМ

Проблеми підвищення ефективності кримінального процесу в цілому вже були предметом окремих наукових досліджень. В. С. Зеленецький та Л. М. Лобойко, характеризуючи критерії оцінки ефективності діяльності органів кримінального переслідування в Україні резонно підкреслювали, що з методологічної точки зору оцінка ефективності діяльності системи органів, які здійснюють в Україні кримінальне переслідування, має ґрунтуватися на певних критеріях. Проблема виникає не щодо розуміння ефективності

системи органів кримінального переслідування, яку можна оцінити шляхом порівняння отриманих позитивних соціальних результатів (викриття і покарання винних, поновлення прав потерпілих тощо) та витрат правоохоронної і судової системи на їх досягнення, а з визначенням розмірів складових цієї формули ефективності - позитивних соціальних результатів та витрат. Першим і головним критерієм ефективності діяльності органів кримінального переслідування є ступінь досягнення цими органами мети діяльності із переслідування [1, с.185-187].

Ефективність праці - це результат досягнення поставлених соціальних цілей при максимально можливій економії суспільної праці [2, с.27]. Ефективність також трактується як витрати під час здійснення певної діяльності. Чим вони менші, тим ефективність вища [3, с.33]. Також правильно зазначали В. С. Зеленецький та Л. М. Лобойко, що ефективність можна розглядати як співвідношення мети і результату: мета - ціле, а результат - його частина. Отже, ефективне кримінальне переслідування дозволяє досягати суспільно корисної мети: зниження рівня злочинності у державі, забезпечення почуття безпеки у членів усього суспільства [1, с.187- 189]. На сьогоднішній день головним критерієм оцінки діяльності органів внутрішніх справ продовжують залишатися кількісні показники, які часто не відображають реального стану справ у сфері боротьби зі злочинністю.

Ми погоджуємося із тим, що стан справ буде продовжувати залишатися аналогічним ще тривалий час, не дивлячись на те, що очільники силових відомств систематично декларують відхід від системи показників. Ще у 2003 році С. Піскун, виступаючи на Колегії Генеральної прокуратури України, зазначив про те, що не ставлячи під сумнів діяльність та необхідність існування кількісних показників в оцінці слідчої та наглядової роботи, найголовніше - ефективність. Саме тому слід послідовно запроваджувати в діяльність прокуратури принцип відмови від гонитви за цифровими показниками [4, с.3-4].

Схожі запевнення свого часу навів у своєму інтерв'ю колишній начальник Головного слідчого управління МВС України В. Фаринник та додав, що показники розкриття злочинів призводять до відомих статистичних маніпуляцій, тому у відомстві розроблено нові критеріальні підходи до аналізу стану злочинності в державі. Останній ґрунтуватиметься на розрахунку середньомісячних результатів роботи без порівняння з аналогічними показниками минулого року й подальшого відстеження позитивних чи негативних тенденцій у діяльності міліції. Визначальним тут мав стати рівень безпеки, що відчувають громадяни, які проживають на конкретній території [5, с.6-7].

На жаль, навіть після вступу КПК 2012 року в дію жодних позитивних змін у цьому напрямку констатувати не доводиться. Більше того, нарощуються темпи і обсяги не потрібної облікової роботи та звітності, продовжується гонитва за показниками. Підтвердженням цьому є прийняття відомих нормативно-правових документів, зокрема наказів №69 та

1050/2012, які лише дублюють один одного та зобов'язують слідчих обліковувати свою роботу у різних формах по декілька разів.

Отже, лише відхід від системи показників, вжиття ефективних заходів загальної профілактики, а як результат - реальне зниження рівня злочинності сприятиме ефективній, безперешкодній, продуманій процедурі реформ правоохоронної системи в цілому, та досудового розслідування, зокрема.

Список використаних джерел:

1. Зеленецький В. Критерії оцінки ефективності діяльності органів кримінального переслідування в Україні [Текст]/ В. Зеленецький, Л. Лобойко // Вісник академії правових наук України. - 2009. - №2(57). - С. 185-196.

2. Эффективность и качество управленческой деятельности (государственно-правовой аспект) [Текст]/ Под общ. ред. В. В. Цветкова. - К., 1980. - 126 с.

3. Ларин А. М. К прогнозу развития советского уголовного процесса [Текст]/ А. М. Ларин // Совершенствование законодательства о суде и правосудии. - М., 1985. - С. 33.

4. Права людини - нова філософія кримінального судочинства [Текст]/ Із виступу Генерального прокурора України Святослава Піскуна на Колегії Генеральної прокуратури України 18 квітня 2003 року// Вісник прокуратури - 2003. - №5 - С. 3-4.

5. Фаринник В. Новий КПК прискорить реформу слідства / В. Фаринник // Іменем закону №26 (5776). - 30 червня 2011 р. - С. 6-7.